

Εκεί έχει παγώσει μια άλλη αντανάκλαση...

➤ «Κοίτα τους!» του Μάριου Ποντίκα από το Θέατρο Ένα

Σκηνοθεσία/ σκηνική επιμέλεια: Μαρία Στυλιανού

Κοστούμια: Μόνικα Χατζηβουλείου
Σχεδιασμός φωτισμού: Αντρέας Χριστοδουλίδης

Παίζουν: Μανώλης Μιχαηλίδης, Έρικα Μπεγέτη, Σωτήρης Μεσσίνας, Κωνσταντίνος Τσιολής, Αλεξία Παρασκευά, Μαργαρίτα Ζαχαρίου, Φανή Σωκράτους.

Το Θέατρο Ένα εγκαινιάζει το φετινό θεατρικό καλοκαίρι με την παράσταση «Κοίτα τους!», μια σατιρική σπονδυλωτή κωμωδία του Μάριου Ποντίκα. Θ' αρχίσω από την επισήμανση ότι το Ένα διαθέτει αυτή τη στιγμή μια πολύ ικανή ομάδα ηθοποιών, όχι μόνο επειδή ως μονάδες τα μέλη της διακρίνονται από ταλέντο, εκφραστικότητα, καλή κίνηση, κωμική φλέβα, αλλά επειδή ως σύνολο διαθέτουν σχεδόν όλα τα σκηνικά αμπλουά, (όρος σχεδόν ξεχασμένος στο σημερινό θεατρικό λεξιλόγιο που υποδηλώνει τον στιλιστικό και τον ηλικιακό τύπο των ρόλων που μπορεί να ενσαρκώσει το κάθε μέλος του θιάσου). «Κοίτα τους!», έχουν ντάμα, έχουν φαμ φατάλ, έχουν ενζενί, έχουν σουμπρέτα, έχουν πάτερ φαμίλια, έχουν ζεν πρεμιέ, δύο μάλιστα! (Πάνω σ' αυτούς τους υποκριτικούς τύπους βασίστηκε ο Στέφανος Κοτσίκος στην παραγωγή του Ένα «Και οι πλούσιοι κλαίνε» και είχε πολύ καλό κωμικό αποτέλεσμα) Και αν αυτά σας φαίνονται παλαιομοδίτικα, θα το πω αλλιώς: ο συγκεκριμένος θίασος έχει μεγάλη υπόκριτική γκάμα, έχει πλούσια ποικιλία εκφραστικών μέσων, ακόμα και σωματοτύπων, και ως εκ τούτου δίνει στο θέατρο που τον στεγάζει τη δυνατότητα να τολμά και να επιλέγει σ' ό,τι αφορά το ρεπερτόριο. Και μια και οι άγραφοι νόμοι των κυπριακών θεατρικών καλοκαιριών επιβάλλουν μόνο κωμικές επιλογές, το Ένα θα μπορούσε να παίξει φέτος ... μέχρι και Μολιέρο. Δε θέλω να κάνω γελοίες ρεπερτοριακές συγκρίσεις, θεωρώ απλώς ότι είναι κρίμα η πλούσια στιλιστική δυναμική που έχει η συγκεκρι-

μένη ομάδα να περιορίζεται στα στενά πλαίσια μιας σατιρικής επιθετικής και σκληρής αισθητικής του «Κοίτα τους!» του Μάριου Ποντίκα. Πρόκειται για μια σατιρική μεγέθυνση των ηθικών, κοινωνικών και ατομικών ψευδαδίων της νεοελληνικής πραγματικότητας. Το έργο γράφτηκε το 1990. Νομίζω πως ακόμα και οι συντελεστές της παραγωγής δεν θα υποστήριζαν ότι το κείμενο διαθέτει διαχρονική ποιότητα. Παίρνοντας, λοιπόν, για δεδομένο ότι η θεατρική σατιρική επιθεώρηση προορίζεται για «καθρέφτη της κοινωνίας», συμπεραίνουμε ότι το στοιχείο της άμεσης αντανάκλασης ή με άλλα λόγια της χωροχρονικής επικαιρότητας θα πρέπει να αποτελεί το βασικό προσόν τέτοιου είδους θεατρικών έργων. Το «Κοίτα τους!» όμως αντανακλούσε (ή φιλοδοξούσε να αντανακλάσει) την προ εικοσαετίας ελλαδική πραγματικότητα! Είναι σαφές πως η Μαρία Στυλιανού που σκηνοθετεί την παρά-

σταση αντιλαμβάνεται ότι αυτή η χωροχρονική απόσταση αφαιρεί από το έργο τα στοιχεία της επικαιρότητας και του τοπικού χρώματος, χωρίς τα οποία κανείς δεν θα μπορούσε να πει αν η σάτιρα που βλέπουμε είναι εύστοχη ή όχι. Η σκηνοθέτις προτείνει την εξής λύση: αλλάζοντας, αφαιρώντας και προσθέτοντας «τα σημεία των καιρών» προσπαθεί να αποκολλήσει το κείμενο από την ελλαδική παλαιότερη πραγματικότητα και να το προσκολλήσει στην κυπριακή σύγχρονη. Η λύση δε λειτουργεί, οι αλλαγές φαίνονται «κολλημένες» στην επιφάνεια του έργου και «ξεκολλούν» εύκολα, είτε είναι αλλαγές τοπωνυμίων, είτε

προσφωνήσεις «Κυπριακέ λαέ!», είτε το πλήρες αλλοιωμένο

Και μια και οι άγραφοι νόμοι των κυπριακών θεατρικών καλοκαιριών επιβάλλουν μόνο κωμικές επιλογές, το Ένα θα μπορούσε να παίξει φέτος ... μέχρι και Μολιέρο. Δε θέλω να κάνω γελοίες ρεπερτοριακές συγκρίσεις, θεωρώ απλώς ότι είναι κρίμα η πλούσια στιλιστική δυναμική που έχει η συγκεκριμένη ομάδα να περιορίζεται στα στενά πλαίσια μιας σατιρικής επιθετικής και σκληρής αισθητικής του «Κοίτα τους!» του Μάριου Ποντίκα.

αλλά κυπριακά επεισόδια, στο οποίο ο σύντομος, αλλά αντλημένος από την ελληνική ιδεολογική πραγματικότητα διάλογος αριστερού/ δεξιού μετατρέπεται σε σύγκρουση οπαδών «Ομόνοιας»/ ΑΠΟΕΛ, και οι θεατές αμέσως παύουν να ακούν το κείμενο, επειδή μπαίνει σε λειτουργία το ντόπιο στερεότυπο.

Ως θεατές δεν μπορούμε να κοιταχτούμε στο σατιρικό καθρέφτη του Ποντίκα, όχι επειδή δεν μοιάζουμε καθόλου, αλλά επειδή εκεί έχει παγώσει μια άλλη αντανάκλαση. Όμως η χωροχρονική απόσταση δεν είναι η μοναδική που απομακρύνει

τον καθρέφτη του έργου από το πρόσωπό μας. Είναι και η διάθεση των συντελεστών που διαφέρει από τη διάθεση του συγγραφέα. Η πικρή και κάποτε πικρόχολη επιθετικότητα του Ποντίκα προβάλλει ίσως μόνο στο μονόλογο του Μανώλη Μιχαηλίδη, τα άλλα επεισόδια μετατρέπονται σε κωμικά νούμερα, στα οποία μια ευδιάθετη ομάδα ηθοποιών με ευκολία και άνεση παίζει υπό την καθοδήγηση μιας νέας και γεμάτης κωμική διάθεση σκηνοθέτηδας, μια «καλοκαιρινή» θεατρική παράσταση.

ΝΟΝΑ ΜΟΛΕΣΚΗ